2 de setembre del 2022

Els quadres de sis eres targarines del pintor Vila-Puig

En el reportatge del passat 29 de juliol escrivia sobre els quadres de les sis eres targarines de Vila-Puig, un destacat pintor català que els anys trenta del segle passat estigué molt vinculat a la vida social i cultural targarina. Això se'ns recordà amb la presència aquí del seu net, Joan Vila Puig Morera. En el darrer programa de les residències creatives de l'Arxiu Comarcal de l'Urgell ens atansà la figura del seu avi, a través del projecte «Les eres de Tàrrega. Imaginari paisatgístic i sistema cultural». D'algunes vivències i de la seva estada en tracto avui, ja que també el pare Castellà Formiguera hi mantingué, entre d'altres, una bona relació, com els Novell, Martí, Balcells Marsà, Minguell, Oliveras i Pera. Així, li dedicà l'article «Tàrrega i Vila-Puig», ara fa vint-i-un anys, precisament aquests dies de primers de setembre.

Com ja avancí, en la calorosa tarda del 21 de juliol, una trentena de persones, prèvia presentació del projecte a la sala de l'Arxiu, férem una llarga passejada comentada per aquells indrets on existiren abans sis antigues eres targarines, deixades per a la posteritat gràcies als pinzells de Vila-Puig l'any 1934. Guiats pel seu net, Joan Vila Puig Morera, s'estigué a la rotonda de la plaça del Centenari, molt a prop de les que foren les Eres o Erals de Sant Antoni. Seguint per l'avinguda Ondara, el grup s'aturà al costat mateix de l'escola Maria-Mercè Marçal, on existiren també eres al costat del camí ral i de la séquia dels Condals. Es continuà aturant-nos a la cruïlla de l'avinguda Catalunya i carrer de Santa Clara, car a la part final, fent cruïlla amb el carrer del Mestre Martí, existia una altra de les eres. Finalment, a la plaça de P. Carles Perelló, el grup ens situàrem prop del que fou domicili de la família Pera Güell, on l'artista pintor passà alguns dies.

Durant tot el trajecte, Joan Vila Puig parlà amb tot detall, acompanyat de documentació i gràfics sobre l'obra i les relacions de Vila-Puig amb la ciutat. Es referí als quadres pintats sobre aquestes eres, el mercat de Tàrrega i del nostre entorn. D'altra banda, intervingueren la historiadora d'art i gestora cultural Camila Minguell, que va tractar de la relació amical i positiva entre el seu pare Jaume i Vila-Puig. També aquest que escriu hi posà explicacions sobre records de les antigues eres, i les dures feines del segar i el batre per part de la nostra pagesia.

En l'article del 2001 de Castellà Formiguera trobem diversos paràgrafs d'una carta del fill gran del pintor Santiago Vila Puig, adreçada a Ramon Novell Andreu. El seu contingut explica l'origen i les raons de la presència de Vila-Puig a la ciutat. Diu: «El pare tenia a Tàrrega un munt d'amics, admiradors fervents de la seva pintura que a més l'estimaven amb veneració. La cosa deuria començar quan els anys trenta passava temporades al xalet Camila de Vallfogona de Riucorb, que els meus avis tenien llogat prop del balneari per anar a prendre les aigües. El paisatge d'aquells entorns va seduir a Vila-Puig, que feu una bona col·lecció de teles en un dels moments més reeixits de la seva carrera artística. Camins, marges, rostolls i costeruts carrers de pobles com Guimerà, Vallfogona o Llorac, foren plasmats reiterada i encertadament pel pintor.

La presència de Vila-Puig en aquelles terres secanes deuria estar observada per algun sensible targarí que estava al corrent del prestigi de què gaudia l'artista, i el deuria convidar a fer acte de presència a la ciutat, on trobà Ramon Novell, capdavanter d'un

grup d'escriptors i pintors amb qui el pare congenià aviat; l'amistat amb tots ells i especialment amb Novell esdevingué forta i autèntica. Com que les estades a Vallfogona es repetien, sovintejaren també les que feia al cenacle targarí i l'afecte recíproc anà creixent fins al punt de demanar-li un sojorn un poc prolongat que comportés també el cavallet i la caixa de pintures. El pare acceptà i un bon dia es plantà amb el seu Citroën carregat d'estris de treball enfront de la casa dels amics Pera Güell, situada en plena carretera reial, per passar-hi alguns dies.

Tal com havia promès, Vila-Puig es posà mans a l'obra, l'endemà mateix de la seva arribada a Tàrrega, fent un seguit de dibuixos i olis dels afores, d'alguns carrers i del mercat que setmanalment tenia lloc prop dels porxos, enfront del bell palau gòtic dels Marquesos de la Floresta. Cap al tard, enllestida la feina, es reunia amb els amics que l'esperaven per escoltar els seus consells sobre pintura... En una d'aquestes trobades, els pintors locals es lamentaren del poc atractiu que el paisatge del rodal tenia per a ells. Vila-Puig els contestà que no compartia la seva opinió. "Cada paisatge té el seu propi encant. La vostra terra és secana i els verds hi són escassos, però això no vol dir que no sigui molt interessant. El motiu, el tema, el podeu trobar arreu. Proposo que m'acompanyeu demà al matí: us ho vull demostrar".

A primera hora, seguit d'uns quants amics, el pare plantà el cavallet a les eres obrint tot seguit la caixeta dels pinzells i colors. A l'acabar la sessió emplaçà els seus seguidors a tornar a la tarda, i això ho repetí alguns dies més per fer-los veure que sense moure el cavallet de lloc, sols canviant-ne l'angle, es podien fer mitja dotzena de quadres diferents. Els pintors quedaren convençuts i admirats. I d'això nasqué la relació i de bona amistat d'aquest grup de targarins, que seguiren les seves directrius acompanyant l'artista en moltes de les seves sortides a l'entorn, que després alguns dels nostres pintors continuaren pel seu compte. Cal afegir que quan Ramon Novell donava et toc d'atenció advertint els amics que havia arribat Vila-Puig, es mobilitzaven a l'acte i en poca estona Balcells, Martí, Trepat, Moretó, Marsà i Baqué feien cap al pis de Magí Escribà, lloc habitual de reunió».

De la missiva de Santiago Vila Puig també cal destacar-ne: «Menció a part el tracte i amistat amb la família Pera Güell, que jo encara mantinc amb Rosina i Maria Teresa, les filles de la gentil parella. El senyor Magí amb la seva veu de tro i l'encantadora Sra. Neus, de viu tarannà i sempitern bon humor, l'ompliren d'atencions i es desvivien per fer que les hores passades a Tàrrega fossin agradables i de memorable record».

Aquest era el caliu que en l'ambient cultural targarí es respirava aquells anys trenta. Això es traduí, sota iniciativa de la família Pera Güell, del muntatge d'una exposició Vila-Puig en les Festes Patronals, del 7 al 24 de maig de l'any 1936. A l'antiga saleta de l'Orfeó Nova Tàrrega s'aplegaren vint-i-cinc teles.

En l'article d'A. M. a *Crònica Targarina*, es comentà: «Aquella estampa de París, amb la boirina que embolcalla a Notre Dame; aquells pallers de Santiga, tan originals; aquell fantàstic carrer de Guimerà, amb una taca de color traçada amb una tècnica insuperable, i que us incita a fer-hi una passejada; l'esclatant visió de Llorac i la llum suau de Vallfogona de Riucorb; Claravalls, altre poblet que és tota una delícia; la frescor dels paisatges de la Segarra, amb les seves esglesioles humils i joliues; les bromes de tarda; el Parell llaurant (formosa vista de Tàrrega des de la carretera de Sant Martí); els porxos d'en Sobies, tan plens de records i el Mercat de Tàrrega -quadres en execució- exuberant de vida i ric en qualitat; i les teles del Camí de les Eres, en les quals els pallers, els racons i les pedres cantelludes sembla que dansen rialleres, per haver estat immortalitzades...».

Així doncs, és tot un privilegi per als targarins d'haver acollit un dels millors pintors de paisatges d'aquella època, que, entre molts altres guardons, obtingué la Primera Medalla a l'Exposició Nacional de Belles Arts a Madrid el 1934. A més, fou acadèmic component de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando. Ara, un encert de recordar-lo en aquest treball del seu net.